

V 5. poglavju je razložen dejanski položaj italijanskih optantov v Dalmaciji, v korist katerih je Jugoslavija pogodbeno vezana k zaščiti. Pisatelj podaja stvarno kritiko pritožb italijanskih optantov glede šol, ustanov za intelektualno kulturo, izvrševanje industrije, trgovine in advokature ter zaključuje, da se bo vprašanje italijanske manjšine v Dalmaciji tekom nekoliko pokoljenj popolnoma rešilo, ker bo do tedaj ta manjšina izginila (str. 176.).

Jacquinovo delo je brez dvoma posrečen poskus, sistematski razložiti vprašanje jugoslovanskih in italijanskih narodnih manjšin in optantov, ki so naseljeni v obmejnih krajih Jugoslavije. Ne samo da je pravni in dejanski položaj teh manjšin podrobno orisan, ampak podana je tudi objektivna kritika v duhu mednarodnega in naravnega prava. Prikazati mednarodnomanjšinski problem določene države v pravilni luči more po našem mnenju samo oni, ki se je poglobil v mnogovrstne prilike, v katerih si stojita državni in manjšinski narod nasproti. Vse to pa je mogoče le z osebnim stikom. Na delu samem se pozna, da je Jacquin dalj časa živel v Primorju, ker le tako je mogel tako globoko prodreti v ondotno narodnomanjšinsko vprašanje.

Letos, ko poteka deset let, odkar se je podpisala rapsalska pogodba, želimo, da bi ta knjiga služila znanstvenemu svetu v pobudo, da se razgrne pred svetom ena izmed krivic, ki jih rodi pretirani nacionalizem, ter da se dela na to, da se to stanje popravi mirnim potom in na način, ki ga narekuje duh pravičnosti. Kajti brez dvoma je način, kako se postopa z narodno manjšino, največji kamen spodtike, da ne pride med Italijo in Jugoslavijo do resničnega zblížanja in tesnega sodelovanja, ki ga v interesu mirnega sožitja narodov iskreno želimo.

Drugi kongres internacionalnega saveza advokatov v Parizu.

Dr. Henrik Tuma.

Že l. 1879. je sprožil belgijski advokat Dumercy v Anversu misel, naj bi se sklical kongres odvetnikov. To je imelo toliko uspeha, da se je med belgijskimi odvetniki vzbudilo zanimanje za organizacijo, toda ostalo je pri ideji. Šele l. 1886. se je ustanovilo prvo udruženje med belgijskimi odvetniki. Iz udruženja domačih odvetnikov se je porodila želja po širši organizaciji. Na občnem zboru odvetniške zveze l. 1895.

je bilo sklenjeno, da se skliče internacionalni kongres odvetnikov l. 1897. Za ta kongres je bila razposlana vprašalna pola odličnim odvetnikom, sodnikom in znanstvenikom v Belgiji in v inozemstvu. Odgovorilo je 22 odvetniških organizacij. Odgovori so se nanašali na svobodno organizacijo odvetnikov in končno na internacionalno zvezo odvetniških komor.

Na podlagi te ankete se je vršil prvi internacionalni kongres odvetnikov od 2. do 7. avgusta 1897 v justični palači v Bruxellu ob predsedništvu Jules Le Jeune, predsednika odvetniške zveze, in častnem predsedništvu ministra pravosodja Bergerema. Zastopani so bili poleg francoskih odvetnikov Berlin, Atene, London, Petrograd in Madrid. Diskusija se je vršila o odvetniški organizaciji, o vzgoji odvetniškega naraščaja, o strokovnih knjižnicah, ureditvi študij, brezplačnem zastopanju ubogih strank, o varstvu obsojencev in sl. Pri problemu vzgoje odvetnika se je zlasti poudarjala potreba vzgoje svobodnega in odločnega značaja.

Izvolil se je bil odbor iz delegatov Angleške, Avstroogrške, Francoske, Holandske, Italije, Nemške, Rusije, Španske, Švedske in Švice. Izvolil se je bil tudi pripravljalni odbor v Bruxellu, ki naj bi iskal stike z odvetniškimi organizacijami, skrbel za vzajemno informacijo radi zastopanja v posameznih državah in omogočil odvetnikom raznih držav, da bi neposredno zastopali svoje stranke na pristojnem sodišču ter za ustanovitev zavarovalnih zavodov za starost in onemoglost. Kongres je zaključil veljak odvetnik Edmond Picard z gesli: »Omnia fraterna«, »Ex jure pax oritur«, »Summum jus, summa laetitia«.

Odbor bi moral skrbeti za sklicanje drugega kongresa, vendar je ostalo vse pri besedah, odbor ni niti prišel do skupne seje. Šele ob priliki slavlja, ko je slavila Belgija 75. letnico svoje osvoboditve, se je obudila želja sklicati internacionalni shod za l. 1905.

Glavna naloga drugega kongresa naj bi bila ustanovitev stalne zveze odvetnikov bodisi individualno ali pa med korporacijami posameznih držav. Na prvi poziv so se oglasili zastopniki Nemške, Anglije, Avstroogrške, Belgije, Danemarka, Egipta, Španske, Francije, Holandije, Italije, Norveške, Kanade, Portugala, Rumunije, Rusije, Zedinjenih držav Amerike in Švice. Kongres se je sestel 30. septembra 1905 v Liège in je trajal do 4. oktobra. Na dnevnem redu so bila vprašanja: svoboda ali reglementacija odvetništva, nedopustnost izvrševanja drugih poklicev poleg strogo odvetniškega, pristop odvetnikov pred vsemi jurisdikcijami brez izjeme domá in v inozemstvu. Značilno je, da je kongres ob priliki prve ruske revolucije poslal v Petrograd pozdrav ondotnim odvetnikom, boriteljem za svobodo. Končno je bila sklenjena ustanovitev »Mednarodnega združenja odvetnikov« »Association internationale des avocats« s sedežem v Bruxellu. A tudi ta sklep ni bil izvršen. Glavni vzrok je bila pasivna rezistenca francoskega barreau, drugi vzrok, da so imeli preveč vpliva posamezne osebnosti in ne korporacije narodnih državnih skupin.

Razni poskusi so se ponovili večkrat do vojne 1914, vse brez pravega učinka. Po vojni je pariški barreau končno uvidel potrebo internacionalnega združenja. Energični odvetnik Guillaumin, bâtonnier — predsednik pariškega barreau, je vzel stvar v roke. Zlasti je poudarjal idealno stran internacionalne zveze, to je boj odvetnikov kot predstaviteljev najvišje inteligence za napredek človeštva in obrambo pravice. Ko so se dogovorili pariški kolegi z onimi iz Bruxella in Luxemburga, je bilo sklenjeno sklicati kongres na 16. in 17. februarja 1929 v Bruxell. Kongres se je vršil pod predsedništvom, bâtonnier odvetniške zbornice v Bruxellu Mr. Jonesa. Kot častni predsednik je sodeloval minister za pravosodje Janson tudi v imenu ministra za vnanje posle. Na kongresu so bile zastopane Belgija, Bolgarska, Češkoslovaška, Francija, Luxemburg, Poljska in Švica s 24 delegati. Argentinija, Ogrska, Rumunija in Jugoslavija so se opravičile. Na kongresu so prisostvovali kot opazovalci (observateurs) zastopniki Angleske, Avstrije in Holandske, kot gost je bil navzoč tudi zastopnik Japonske. Kongres sta pismeno pozdravili Finlandija in Švedska.

Med pozdravnimi govori je zlasti živahno poudarjal bolgarski zastopnik odvetnik Danailov idejo svobode, miru in mednarodnosti. Predsednik shoda se je toplo spominjal ruskih kolegov v bojih za svobodo. Kot novi člani so bili sprejeti Argentinija in Holandska. Pristop Avstrije se je na predlog Češkoslovaške odložil, ker se je Avstrija prijavila v imenu »Internationaler Anwaltsverein« na Dunaju in zastopnik Avstrije ni vedel točno pojasniti razmerja te internacionalne zveze z novo ustanovljeno. Meritornih vprašanj ta kongres ni reševal. Glavna skrb mu je bila najti stalno, trajno obliko zveze. Kakor rečeno so se poudarjale predvsem idealne misli. Omeniti se mora zlasti govor sedanjega ministra Jasparka v besedah: »Naš kongres je pravica, ki se poraja. Pravica je bila v nevarnosti za vojne in po vojni. A bližajo se ure, ko se zasveti zopet solnce pravice. Prijatelji in nekdanji neprijatelji živimo sedaj svete ure ustvarjanja človečanstva«. Enako lepe so bile besede predsednika luksemburške odvetniške zbornice Me. Basseur: »Zakaj bi se ne ubrale stresene volje človeškega duha v harmoniji vesoljnega miru. Odvisno je od naše elite, da se to zgodi«, ter je citiral Sofoklov izrek v Antigoni: »Nisem rojen, da sovražim, sem rojen, da ljubim.«

Na tem kongresu je bil sklenjen statut. Pretres tega statuta je bilo glavno in temeljno delo prvega kongresa. Zlasti važna je okolnost, da je bila nova »Zveza« ustanovljena v soglasju »Zavoda za intelektualno sodelovanje« »Institut international de coopération intellectuelle« v Parizu, kot odsek društva narodov.

Ime društva je: Union internationale des Avocats. »Mednarodna zveza advokatov« ustanovljena po belgijskem zakonu od 25. oktobra 1919 za mednarodne institucije. Zveza ima kot glavno nalogo osnivanje stalnih stikov med narodnimi-državnimi zvezami odvetnikov. Podpira naj se povsod ustanovitev državnih zvez, proučujejo posamezne organizacije, poleg teh sodne organizacije ter sodeluje pri urejevanju med-

narodnega pravnega reda. V to svrho naj bi se širila prav posebno načela in izsledki dela »društva narodov«.

Redno, najmanj vsako drugo leto naj se priredi internacionalni kongres državnih odvetniških organizacij. Sedež društva je v Bruxellu. Člani društva morajo biti le narodne državne skupine odvetnikov, ako bi ne bilo takih zvez, velja kot predstaviteljica glavna odvetniška zbornica v stolnici dotične države.

Svet se sestavlja iz delegatov, izvoljenih na kongresu. Vsaka dežela (štatut rabi vedno izraz pays) ima pravico do enega, največ do treh delegatov. Na čelu sveta stoji predsednik, dva glavna sekretarja in blagajnik. Stalni svet se zbira na vabilo sekretarjata ali na zahtevo tretjine članov. Čas in kraj kongresa določi vsakokratni predidóci kongres. Kongres se sestavlja iz članov sveta in iz delegatov posameznih dežel, največ petero. Sklepa se z večino glasov po deželah. Delegati posamezne dežele se morajo združiti na skupni glas. Na kongres je treba vabiti tudi dežele, ki niso še pristopile, kot opazovalce (observateurs). Poslovni jezik je eden izmed onih, ki so priznani za društvo narodov (francoski, angleški, laški in nemški). Stroški za pisarno in kongres se zbirajo iz prispevkov dežela po 1000 frc.

Izvoljen je bil stalni svet in ustanovljena stalna pisarna.

Z ustanovitvijo stalnega sekretarjata je zveza prestopila d: praktičnega dela, duša vsemu je sekretar Gheude, odvetnik v Bruxellu. Videlo se je to jasno na drugem kongresu.

Od dne 27. do 29. januarja 1930 se je vršil v prostorih mednarodnega zavoda za intelektualno sodelovanje v Parizu, Palais royal II. kongres mednarodne zveze advokatov.

Dne 27. januarja popoldne ob 5. je kongresiste sprejel Luchaire, direktor imenovanega instituta. Na topli pozdrav predstavnikom inteligence prvih evropskih kulturnih držav je odgovoril v imenu odvetnikov Georges Guillaumin, bivši predsednik pariške odvetniške komore in občinskega sveta Pariza. Za njim je pozdravil kongres Lucien Hubert, pravosodni minister.

Drugi dan 28. je pričel kongres pod predsedstvom odvetnika Guillaumina s sodelovanjem obeh sekretarjev zveze Louisa Sarrana, člana odbora odvetniške komore v Parizu in Charlesa Gheude, bivšega člana odbora odvetniške komore v Bruxellu. Zastopanih je bilo 20 narodov z 71 delegati, in sicer 15 narodov kot rednih članov in 5 kot opazovalcev (observateurs). Zastopane so bile: Nemčija s 5 delegati, Avstrija z enim delegatom, Belgija s 3 odborniki in 5 delegati. Bolgarija z enim odbornikom (zastopal je odvetnik Lubenj Danailov iz Sofije), Španska s petimi delegati, med njimi gdč. Campoamor, odvetnica v Madridu, Francija s 3 odborniki in 5 delegati, Holandska z enim odbornikom in 5 delegati, Ogrska z enim odbornikom in 2 delegatoma, Luxemburg s tremi odborniki in 5 delegati, Poljska z dvema delegatoma, Švica z enim odbornikom in dvema delegatoma, Češkoslovaška prav tako (dr. Štompfe, predsednik

odvetniške zbornice v Pragi, dr. Arnold, advokat ondi in dr. Matovž, advokat v Moravski Ostravi), Jugoslavijo so zastopali: Ljubomir Štefanović, podpredsednik združenja pravnikov v Jugoslaviji, dr. Politeo iz Zagreba in poročevalec. Opravičili sta se Argentina in Rumunija. Po opazovalcih so bile zastopane: Angleška, zastopal jo je Sir Roland Vaughan Williams, odličen znanstvenik, Zedinjene države Severne Amerike, ki jih je zastopal Mr. Pendelton za zvezo ameriških zbornic, Japonska, zastopana po odvetniku Chu Hanio iz Tokia, Grčija in Peru. Ministri Chile, Danemarka in Švedske so poslali pismo željo, za obvestilo o delovanju kongresa. Pri prvi seji predpoldne 28. je pozdravil predsednik Guillaumin vnovič v toplem nagovoru vse delegate. Bil je pravi užitek poslušati visoko inteligentnega zastopnika pariškega odvetništva. Na nefrancoske delegate je morala zlasti vplivati vprav umetniška oblika govora s klasičnim izgovorom.

Sledilo je poročilo sekretarjev radi sprejema na novo: Nemčije, Avstrije in Španije. Pristop je bil soglasno sprejet na znanje.

Poročilo tajnika in blagajnika ni bilo posebno zanimivo, ne važno, ker je bilo delovanje internacionalne zveze prvo leto vendarle precej omejeno. Tajnik Gheude, duša pozitivnega dela zveze, ki naj bi podal rezultat o anketi glede organizacije advokature v posameznih državah, je moral poudarjati, da je dobil poročila le od sedmih držav. Manjkalo jih je petero, med njimi žal tudi od Jugoslavije.

Zanimiva je bila opazka tajnika, da Švica ni mogla odgovoriti, ker ima vsak od 22 kantonov v državi svoj poseben odvetniški red in bi bilo težko dati pregledno poročilo.

Popoldne so bili delegati predstavljeni predsedniku odvetniške komore v Parizu in sprejeti po njem, nakar so potem v spremstvu pariških kolegov ogledali muzej in knjižnico odvetniške komore, ki so ji odkazani v justični palači prav odlični prostori. Odvetniki imajo staro, veliko knjižnico, visoke vrednosti, zlasti še priročno knjižnico, imajo pa tudi odkazane posebne udobne pisalnike, pri katerih more delati odvetnik od jutra do večera. Pogledali smo potem ječe v podzemeljskih prostorih justične palače, takozvano Conciergerie, to je zgodovinski oddelek zaporov, v katerih so bili svojčas zaprti v različnih dobah na smrt obsojeni, na pr. kraljica Antoinette in maršal Ney. Okoli 17. popoldne so sprejemali predstojniki sodišč prve in apelacijske instance delegate z jako kolegijalnimi pozdravi. Delegati so tudi za kratek čas prisostvovali civilni in kazenski razpravi prve stopnje v impozantnih, umetniško okrašenih dvoranah.

Na večer proti 18. je sledil sprejem v mestni hiši »Hôtel de ville« po predsedniku občinskega sveta Mr. d' Audigné. Temu je odgovoril v res srčnih besedah bivši predsednik odvetniške zbornice v Luxemburgu Me. d' Brasseur, ki je poudarjal udejstvovanje odvetnikov v boju za pravico in svobodo, ki ju je marsikateri plačal z življenjem.

Banket je bil omejen na tri ali štiri oficialne pozdrave, ker je bil namenoma končan zgodaj proti 23. uri z voljo, posvetiti drugi dan vse moči intenzivnemu, stvarnemu delu.

Tretji dan zborovanja smo prešli na intenzivnejše delo. Poročal je prvi član pariške komore, bivši profesor na lyonski univerzi, odvetnik Jean Appleton o štatutu internacionalnih društev. Temu je sledilo poročilo Louisa Sarrana, člana pariške advokatske komore o ustanovitvi mešanih internacionalnih trgovinskih sodišč, poklicanih soditi o trgovinskih stvareh med državami, ki bi sprejele to jurisdikcijo. Tretje poročilo je bilo odvetnika Charlesa Gheude bruseljske odvetniške komore — o preganjanju zločinov in prestopkov zoper internacionalne odnošaje. Že naslovi posameznih poročil kažejo, kako važno nalogo si je postavila internacionalna zveza advokatov. Na prvi pogled se vidi, da vsi predlogi posegajo v suverenstvo držav s tem, da naj se ustvarijo korporacije, ki stoje neodvisno nad posameznimi nacionalnimi državami. Dovoljujem si tukaj poudarjati tudi praktično stališče francoskih zastopnikov odvetništva. Dobro se zavedajo, da so francoski odvetniki dajali v zadnjih stoletjih in zlasti od francoske revolucije dalje, odlične zastopnike francoske države ter da so predstavljali napredne ideje kulturnega sveta. Prav čutilo se je iz samozavesti predavateljev, da se da vplivati na internacionalne razmere edinole po osebnih stikih merodajnih odličnih oseb in da je vprav pri tem cvet francoskega odvetništva poklican, da te stike ustvari in vzdrži.

Problem prvega poročila o »pravilniku internacionalnih udruženj« je bil že intenzivno proučen v zavodu za intelektualno sodelovanje, Institut international de coopération intellectuelle, kot odsek Societé des Nations. Udrúženje je skupina oseb, ki zasledujejo kolektiven cilj, ne da bi iskale koristi. V tem se loči od družbe — societé, stalnost jo pa loči od sestankov, réunion, loči se tudi od ustanove — fondation. Pri udruženju izražajo voljo člani, pri ustanovi pa odloča volja ustanovitelja. Udrúženje, ki se omejuje na ozemlje in zakone ene države, je nacionalno. Deloma nastopi internacionalnost takrat, ko je udruženje pristopno vsakomur tudi preko meje lastne države. Vendar stoji to udruženje še pod vplivom in vlado ene države. Za deloma internacionalno udruženje velja tudi, ko ena skupina ene države raztegne svoje delovanje preko mej te države. Popolna internacionalnost nastopi pa šele tedaj, ko se skupine več držav ujedinijo, da delujejo ne glede na državne meje. Med te spada »Union international des Avocats«. Kot internacionalno udruženje ne spada več pod zakone ene države, radi tega mora imeti poseben štatut, ali po tipu institutazavoda, kakor je Institut du droit international à La Haye (v Hagu) ali po federativnem tipu, kakor je Association internationale pour le progrès social, ki šteje 15 narodnih sekcij. Tretji tip so karteli, četrti profesionalne zveze. Poleg teh tipov zavzema Union international des Avocats svoje posebno stališče. Študije o internacionalnih udruženjih so izvedli zlasti Institut des droits internationaux in posamezni veščaki kakor Nemeč von Bar in Grk Politis. Intenzivno

se je bavil s tem vprašanjem za Institut international de coopération intellectuelle belgijski senator in učenjak La Fontaine.

Vsa gori navedena združenja so odvisna od samovolje lastnih držav in denarnih kriz. Pogoj popolne neodvisnosti je torej, da internacionalno združenje ni podvrženo posebni državni zakonodaji in posebnim državnim financijam. Radi tega je treba samostojni statut izdelati z diplomatičnim dogovorom med državami. Federativna samostojna oblika po avtonomnih nacionalnih sekcijah to omogočuje. Po mnenju Bara, naj bi državni zakoni veljali glede ustanovitve in glede lastnine. Štatut postane pravno-močen, ako dotična država v štirih mesecih po priobčenju ne oporeka. Vendar utegne država preklicati svoje soglasje, kadar hoče. V štatutu naj bi se zahtevalo priznanje za 10 let. Politis zahteva poleg tega stalen sedež ali Bruxelles ali poleg Societé des Nations. Tudi po njegovem predlogu naj bi se štatut priobčil vsem državam ter bi stopil v moč v štirih mesecih. Dovoljen pa bi bil proti prepovedi posamezne države utok à la Cour permanente de justice internationale v Bruxellu. Vsekako ima združenje iste pravice kakor enaka društva dotičnih držav.

O tem poročilu se je razvila še precej živahna debata, vendar brez globlje vsebine. Napaka sekretariata je bila, da je posamezna poročila prepozno poslal dotičnim organizacijam po državah, večinoma so se poročila razdelila šele na dan kongresa. Zastopniki posameznih držav, zlasti španske in ogrske so poudarjali, da avtonomni štatut žali očitno suverenstvo in da ni nobene nade, da bi se dosegla odobritev, ali pa bi našli naleteli na pasivno rezistenco, kar bi bilo še slabše. Ti so tudi omenili, da žal ni bila priobčena vsebina razprave Politisa in da brez globljih študij ni moči priti do končnega sklepa. Predlog Appletona je bil končno izročen Societé des Nations, da po diplomatični poti pripravi pot za sprejem štatuta.

Pri drugi razpravi o ustanovitvi mešanih internacionalnih sodnih dvorov za sojenje stvari trgovinskega značaja je poročal tajnik zveze Me. Sarran, odvetnik v Parizu. Predmet je bil že svojčas obravnaval francoski parlament brez uspeha. Neobhodna pa je ureditev trgovinskih pravnih med državljani različnih držav. Sodbe izdane v eni državi proti inozemcu so dvomljive ali pa nimajo nobene vrednosti. Dasi se skuša izterjavanje trgovinskih obveznosti, ustanovljenih po pravomočni razsodbi med državami, urediti s posebnimi pogodbami, nimajo vse te ureditve praktičnega pomena, ker manjka jurisdikcije, ki bi sodila za primer konflikta med državami na podlagi takih pogodb. Ako se toženec podvrže sodišču narodne države tožitelja, se mora vedno bati, da podleže. Vplivajo jezik, raznovrstni zakoni in preveliki stroški. Po drugi strani tudi izvršna sodba nima uspeha, ako zavezanec nima imovine v dotični državi. Ako pa se išče izvršba v tuji državi, nastopi običajno posebno delibacijsko postopanje. Mesto ene pravde tečeta dve in praktični rezultati v tem pogledu so silno nezadovoljivi. Ostala bi torej arbitražna. Ta je mogoča in je tudi deloma dejstvena v pomorskem pravu. Proti met po morju je za vse narode ustvaril skoraj enake pravne odnose.

Radi tega se je po običaju uveljavilo pomorsko enotno pravo, torej je tod arbitraža mogoča. V vseh drugih trgovinskih stvareh pa je snov silno neenotna in zakonite določbe najraznovrstnejše. Rzsodišče bi moralo poznati vso zamotano snov in v bistvu tudi zakone. V Parizu se je ustanovila l. 1920. *Chambre de commerce internationale* s federacijo 45 držav, ki priznavajo rzsodišče treh rzsodnikov, ki naj sodijo v kraju države, kjer naj se sodba izvrši. Dosedaj je pa edina Francija l. 1924. priznala dejstvenost takih rzsodišč. Projekt ureditve teh rzsodišč je bil predložen društvu narodov v Ženevi 12. novembra 1927, leži pa menda še sedaj pred različnimi vladami in parlamenti. A tudi taka arbitraža ne ustreza. Zlasti je kompromisna klavzula nevarna za male komitente. Velike trgovske in industrialne zveze pri sklepanju pogodbe skoraj primorajo za kompromisno klavzulo, ki je čisto jako neugodna za malega kontrahenta.

Radi vsega tega mora biti odločilna edinole ideja stalnega rzsodišča, t. j. stalnega sodnega dvora. Po zgledu *Tribunal arbitraire mixte* sta bila dva člana sodnika določena iz nekdanjih sovražnih držav, dočim je tretji sodnik bil iz nevtralne države. Po tem zgledu naj bi spornika vsake države imenovala po enega sodnika, ta dva naj bi izvolila tretjega po posebni listi, ki bi bila odobrena od vseh držav. Za tak *Tribunal* bi pa vendar bilo treba enotnega prava, ki ga v doglednem času še ne bo. Radi tega bi bilo treba določiti v štatutu, naj sodi *Tribunal* po prostem preudarku na podlagi volje pogodnikov. Druga stopnja naj bi bila morda *Cour permanente internationale de la justice de La Haye*. Ta načrt je sprejelo interparlamentarno udruženje v Berlinu avgusta 1928 pod predsedstvom belgijskega senatorja La Fontaine. Načrt je bil sprejet od delegatov Avstrije, Belgije, Francije, Nemčije in Ogrske. Letos načrt predlože kongresu udruženja, ki se bo vršil v Londonu.

K poročilu so ogrski delegati predlagali, da naj se sprejme v štatut tudi določba, da se pripusti za zastopanje pri internacionalnem tribunalu domač odvetnik strank.

Tretji problem je obsegal poročilo tajnika Gheude, odvetnika bruseljske zbornice, »o zatiranju zločinov in prekrškov, ki so naperjeni proti internacionalnim odnošajem«. Poročevalec je prostodušno priznaval, da mu pozitivno pravo ne daje dovoljne podlage, črpati mora torej iz teorije in deklamacije. Že prvi in največji delikt v tem obziru takozvana »*Agression injuste*«, krivični napad ene države na drugo, se odteguje vsaki ureditvi. Poročevalec izključuje torej ta največji internacionalni delikt. Omejuje se na ona dejanja, ki so v stanu, da motijo odnošaje med narodi in državami, povzročajo zdrahje in osumljenja med državami, mahinacije proti miru. Navaja kot primer ponarejanje dokumentov v eni državi na škodo druge, ki v dotični državi ni kaznivo. Kjer je posamezna država že v svojih zakonih štatuirala določbe glede preganjanja takega delikta, je stvar itak v redu. Prvi korak bi torej bil, da internacionalno udruženje doseže s sodelovanjem društva narodov po diplomatski poti izpopolnjenje posameznih nacionalnih zakonov. Ako

bi se to ne doseglo, bi se moralo nastopati po analogiji pakta Briand-Kellogg, namreč, da je odgovorna za posledice država, ki bi se ne podvrgla.

Zlasti značilno je stališče poročevalca, s katerim se postavlja proti dogmi suverenstva. Pravi: »dogme qui, il est vrai, apparait de plus en plus et fort heureusement, comme une conception aussi dangereuse, que périmée«. Poročevalec torej smatra dogmo suverenstva za prebito in nevarno za internacionalni mir. Poročevalec omenja, da se vrši mesca marca t. l. v La Haye (Hagu) konferenca za kodifikacijo o odgovornosti držav za škodo, storjeno na ozemlju osebam in imovini inozemcev. Ta konferenca se bo morala baviti tudi z več predlogi, ki jih je stavil American Law Institut. Zainteresirati je torej za ta predlog to konferenco.

Zadnja popoldanska razprava je imela edino poročilo Bulgara Danailova o organizaciji zavarovalnih blagajn odvetnikov. Izvajal je zgodovino poizkusov odvetniškega zavarovanja, ki pa je ostala nepopolna vsled manjkajočih poročil. Tako se je šele med poročilom oglasil delegat španske ter izvajal, da imajo dobro urejeno zavarovalnico. Za naše zavarovanje je izvedel šele od mene.

Iz poročila Danailova sledi, da je zavarovanje v Bolgariji obvezno za vse odvetnike, ker se sicer izgubi pravica za izvrševanje odvetništva. Odvetniki, ki so stari nad 50 let, so prosti. Vsak odvetnik, ki doseže 50. leto in je plačeval prispevke 25 let ali pa je dosegel 60 let in je plačeval 20 let, ima pravico do pokojnine 3000 levov na mesec. Zavarovalnina se nanaša tudi na delno nesposobnost po odstotkih. Vdova in mladoletni otroci umrlega imajo iste pravice kakor umrli soprog, in sicer vdova za 50%, z otroki 60%. Ako umre odvetnik pred 10. letom prakse, a po 5. letu, dobe dediči 3000 levov enkrat za vselej. Zavarovalne prispevke plačujejo odvetniki na mesec po 200 levov, poleg tega se stekajo v skupno blagajno posebne takse, ki jih mora odvetnik pobirati v kolkih pri podpisu. Taksa je do 10.000 levov vrednosti pravnega predmeta 5 levov, do 20.000 levov 10 itd. do 100 levov. Določene so nadalje še različne druge takse pri raznih poslih od 5 do 30 levov. Odvetnik, ki bi ne plačal takse, se izključi od zastopanja. Tudi odvetnik, ki prejema zavarovalnino, utegne še nadaljevati svoj poklic. Poročevalec je predlagal, da se pozovejo vse odvetniške zbornice, da ustanove zavarovalnice, da se izbere posebna komisija, ki naj prouči različne zavarovalnice, in če mogoče doseže enoten stik zavarovalnic, ki naj obsegajo vse stroke zavarovanja. Po možnosti naj se ustanovi še internacionalna pozavarovalnica.

Ogrski delegat je k temu predložil pismeno poročilo, da je zbornica v Budimpešti že l. 1899. sklenila ustanovitev zavarovalnice in da je prišlo dejanski do ustanovitve na podlagi zakona l. 1908. Zavarovanje je obvezno in se pričinja z vpisom v odvetniški vpisnik. Vsak odvetnik je plačeval od 60 do 120 kron na leto. Uprava zavarovalnice je sestavljena iz delegatov posameznih odvetniških zbornic, vodstvo pa iz 10 članov, ki se izvolijo na občnem zboru, polovica mora biti iz Budimpešte. Zava-

rovanje nastopi s 65. letom ter ima odvetnik pravico do zavarovanja, ako je vplačeval 10 let. Vdova in otroci imajo pravico do pokojnine, ako je bil pokojnik 5 let član. Pokojnina je bilo 400 kron letno, za vdovo z družino pa 740. Ogrska država je doplačevala od l. 1914. po 500.000 kron na leto kot subvencijo, sedaj 200.000 pengö. Do l. 1919. se je nabralo društvene imovine 10 milijonov kron, ki so bile naložene v obveznicah. Denarna kriza je vse upropastila. Blagajna se je pričela boljšati z l. 1923. in ima sedaj zopet 2 milijona pengö imovine, naložene v nepremičninah. Sedaj se plačuje na leto 110 pengö, pokojnina pa je 620 pengö na leto. Dela se sedaj na to, da se pokojnina izplačuje le iz subvencije države in iz dohodkov imovine. Računi se, da jo bo odslej 1200 do 1400 pengö na leto.

Kongres je na to izvolil za člane sveta: za Nemčijo dr. Druckerja v Lipskem, dr. Wolfa in dr. Juliusa Magnusa, oba v Berlinu, za Avstrijo dr. Pfeifferja na Dunaju in za Španijo Mr. Alvareza Gonzalesa v Madridu.

Za predsednika Zveze je bil izvoljen Me. Crochaert (Krokar) bâtonnier zbornice v Bruxellu, za prvega podpredsednika Me. Brasseur, bivši bâtonnier v Luxemburgu, za drugega podpredsednika Aleksander Malinov, advokat v Sofiji, tajnika sta ostala Me. Sarran v Parizu in Mr. Gheude v Bruxellu.

Bodoči III. kongres bo meseca junija 1931 v Luxemburgu.

Po običajnih zahvalah se je kongres zaključil.

Na večer ob 22. je sprejel delegate predsednik republike v svoji palači na Champs Elysées.

Književna poročila.

Dr. Dolenc Metod: **Tolmač h kazenskemu zakoniku kraljevine Jugoslavije**. Ljubljana. Tiskovna zadruga. 1929. Str. 608.

Naloge, ki si jih je postavil univ. prof. dr. Metod Dolenc pri sestavljanju svojega Tolmača k novemu kazenskemu zakoniku, so oblikovane v kratkem predgovoru k njegovi knjigi. Tolmač je zasnovan tako, da navezuje kolikor mogoče na dosedanje pravno stanje v področju bivšega avstrijskega prava, vendar le toliko, kolikor je to potrebno za razumevanje idej, ki jih prinaša novi kazenski zakonik.

Komentar je upošteval v prvi vrsti praktične potrebe in zlasti pazil na to, kako naj se spravijo v sklad na prvi videz nasprotujoče si določbe. Kritična presoja novega prava po avtorjevem mnenju ne spada v okvir Tolmača, prav tako ne teoretična presoja splošnih problemov kazenskega prava. Prof. dr. M. Dolenc je točno označil meje, v katerih se sme za tolmačenje posluževati motivov k različnim načrtom kazenskega zakonika: pogoj je identičnost ali vsaj skladnost v poštevek prihajajočih določb. Kjer pa takšne identičnosti oz. skladnosti ni, priporoča avtor razlagati določ